

Clàssics moderns. La violència (III): *Reservoir Dogs* (1992) de Quentin Tarantino

Iñaki Revesado

L'estrena del primer film de Tarantino no va gaudir d'una distribució majoritària, però sí que va gaudir de l'estimació de la crítica i dels programadors de festivals de cinema arreu del món, cosa que va possibilitar que alguns, no molts, coneguéssim el primer treball d'un jove nord-americà sobre el qual es dipositaven moltes expectatives i que estava cridat a convertir-se en digne successor de mestres consagrats com ara Hitchcock o Peckinpah.

Tanmateix, per a la gran majoria el nom de Tarantino només va començar a ser conegut amb motiu de l'èxit mundial del segon film *Pulp Fiction* (1994) i a partir d'aquí van anar a cercar l'anterior treball del realitzador. Ben segur que molts degueren quedar decebutos en veure *Reservoir Dogs*; segurament, de la mateixa manera que vam quedar molts quan ens vam trobar amb l'acudit excessiu que és *Pulp Fiction*, després de les serioses expectatives que ens havia creat la visió de *Reservoir Dogs*. Desconec alguns dels treballs posteriors de Tarantino, per una o altra causa no m'han interessat gens les seves darreres propostes, m'ha bastat veure'n els avanços publicitaris per saber que per a mi els 4 o 6 euros de l'entrada no mereixien la pena.

Llàstima! Llàstima perquè *Reservoir dogs* és una de les més suggeridores targetes de presentació del cinema dels últims anys. Quan a vegades pensam que en el cinema, tan pel que fa a la temàtica com pel que fa a la forma, està ja tot dit, apareixen determinats i comptats talents capaços encara de

sorprendre'ns. I així, sens dubte, podem qualificar l'entrada en el cinema de Tarantino. És ver que la línia argumental no pot ser més coneguda: l'atracament a una joieria per una banda organitzada es veu truncada perquè la policia ha pogut conèixer els detalls dels plans dels atracadors. I això, com ha estat possible? Per força perquè entre els membres de la banda hi ha qualque traïdor. Descobrir-ne la identitat i preparar la revenja serà la necessitat més imperiosa de la banda. Com deim, una cosa habitual en el cinema negre, en què les bandes, els cops organitzats i els traïdors són elements indispensables del gènere.

Però en aquesta línia argumental tan tòpica, Tarantino sap introduir elements capaços d'aixecar l'ull de l'audiència i deixar-la permanentment a l'expectativa, recolzant-se en una manera d'encarar la narració que podria parèixer confosa, però que encaixa a la perfecció. La banda, organitzada per un veterà respectat per tots i autoritari com cal, està formada per un grapat de tipus que no es coneixen entre ells i que per afavorir-ne l'anonimat són rebatejats amb noms de colors (un cert inqüestionable del realitzador és el repartiment, ja que a part del reconegut prestigi de què ja gaudia aleshores Harvey Keitel, per interpretar la resta de personatges, va apostar per una sèrie d'actors desconeguts –Steve Buscemi, Tim Roth, Chris Penn o Michael Madsen– que han esdevingut noms propis del cinema actual vinculats, igual que Keitel, especialment al cinema independent). L'autorita-

risme del cap de la banda queda palès quan un dels membres de la banda es nega a acceptar el nom que li han reservat, Senyor Rosa, per les connotacions que aquest apel·latiu por tenir sobre la seva persona, o millor dit, sobre la seva virilitat, més encara si tenim en compte les grans dosis de testosterona que es reparteix entre els membres de la banda.

I és que *Reservoir Dogs*, com a bona representant del gènere, reuneix una sèrie d'elements indispensables. Els membres del grup acumulen un bon grapat de dubtoses virtuts: són misògins, són homòfobs, són racistes... encara que tot i així n'hi ha algú que és capaç de commoure's davant l'agonia d'un dels companys a qui han omplert l'estómac de bales. Bona mostra del caràcter dels personatges és una escena memorable, quan el cap de la banda rep el Senyor Rubio (Michael Madsen) en el seu despatx i és interromput pel seu fill, Eddie (Chris Penn). La trobada entre els dos vells amics és entranyable, encara que la manera que tenen de manifestar-se l'estimació sigui començar una baralla a cops de puny. L'intercanvi de frases entre els amics està ple de subtileses, com ara les que amolla Eddie al Senyor Rubio quan fa referència a l'estada a presó d'aquest darrer: "Has vist, papà? Un blanc entra a presó i surt parlant com un puta negre" o bé "Tot aquest semen negre que t'han ficat pel cul t'ha pujat al cap i ara t'està sortint per la boca".

A on és llavors la innovació de *Reservoir Dogs*? Ja el començament es poc habitual. La presentació del grup d'homes perillosos és fa en una cafeteria on semblen fer una tesi sobre l'evolució musical de Madonna. Quan finalment decideixen anar-se'n sense haver-s'hi posat d'acord, enceten una nova discussió, davant la negativa del Senyor Rosa (Steve Buscemi) a deixar propina a la cambra, negativa que és criticada per tots els altres membres de la banda que no poden entendre la falta de sensibilitat del Senyor Rosa cap a un col·lectiu tan poc valorats com és el dels cambres.

Innovadora és també la manera en què es construeix el fil argumental. No estam davant una narració lineal, però és que a més Tarantino es permet la llicència de introduir escenes que tampoc no sabem molt bé què aporten a l'argument central, però que són sens dubte detalls que ajuden a mantenir la intriga i que avisen l'espectador sobre la necessitat de no perdre detall de res del que s'està mostrant. L'escena ja al·ludida de la trobada entre Eddie i el Senyor Rubio en seria un bon exemple, però encara ho és més l'escena en què se'ns mostra el Senyor Naranja (Tim Roth) preparant-se per afegir-se al grup, i dubtant sobre si posar-se o no una aliança al dit.

Però sens dubte el gran encert del film és la sàvia manera amb què Tarantino fa intervenir la complicitat de tots els seus espectadors, obligant-los a crear dins les seves ments tot allò que el realitzador deixa de mostrar. *Reservoir Dogs* serà sempre recordada com una pel·lícula extremadament violenta, però si ens hi fixam bé, les escenes més crues no són mostrades. Ja hem dit que el film no té una narració lineal, per això tots esperam que en algun moment, més tard o més prest, podrem veure l'escena de l'atracament, fet a l'entorn del qual es desenvolupa tot. Doncs bé, el realitzador es permet el luxe de no mostrar aquest moment, és a dir, estam davant una pel·lícula sobre l'atracament a una joieria per part d'una banda organitzada, que no ens mostrarà mai l'atracament. És també curiosi com el film serà sempre recordat com aquell en què un tipus talla l'orella d'un policia, doncs bé, sí, també això passa, però l'escena que tots creim recordar només ha estat creada per nosaltres mateixos, ja que en el moment en què el Senyor Rubio s'acosta al policia armat d'un ganivet, la càmera s'allunya de l'acció i enfoca un altre espai del garatge on no passa res i el pla es manté fix, sentint, això sí, el crits del policia torturat. La càmera només es mourà per enfocar una orella sanguinolenta en les mans del Senyor Rubio... És a dir, que l'hem d'atribuir a Tarantino, el mèrit que la seva pel·lícula sigui recordada precisament per allò que no mostra, ja que sàviament ha aconseguit que els moments més violents no siguin mostrats, convidant els espectadors a crear les escenes al seu gust, sabent que seran les imatges creades per cadascú de nosaltres les més terribles, les més profundes, aquelles que ens deixaran més forta empremta.

Reservoir Dogs va representar, com ja hem dit, una sorpresa en el cinema dels primers noranta, després l'èxit de *Pulp Fiction* (film al qual no negarem l'originalitat) va desviar les mires de Tarantino cap a productes més comercials, en els quals busca descaradament sorprendre amb la violència, però amb una violència d'espectacle, calculada, gratuïta... molt enfora de la seriositat i la subtilesa que desprèn *Reservoir Dogs*. ■

Reservoir Dogs va representar, com ja hem dit, una sorpresa en el cinema dels primers noranta, després l'èxit de *Pulp Fiction* (film al qual no negarem l'originalitat) va desviar les mires de Tarantino cap a productes més comercials, en els quals busca descaradament sorprendre amb la violència, però amb una violència d'espectacle, calculada, gratuïta... molt enfora de la seriositat i la subtilesa que desprèn *Reservoir Dogs*. ■

